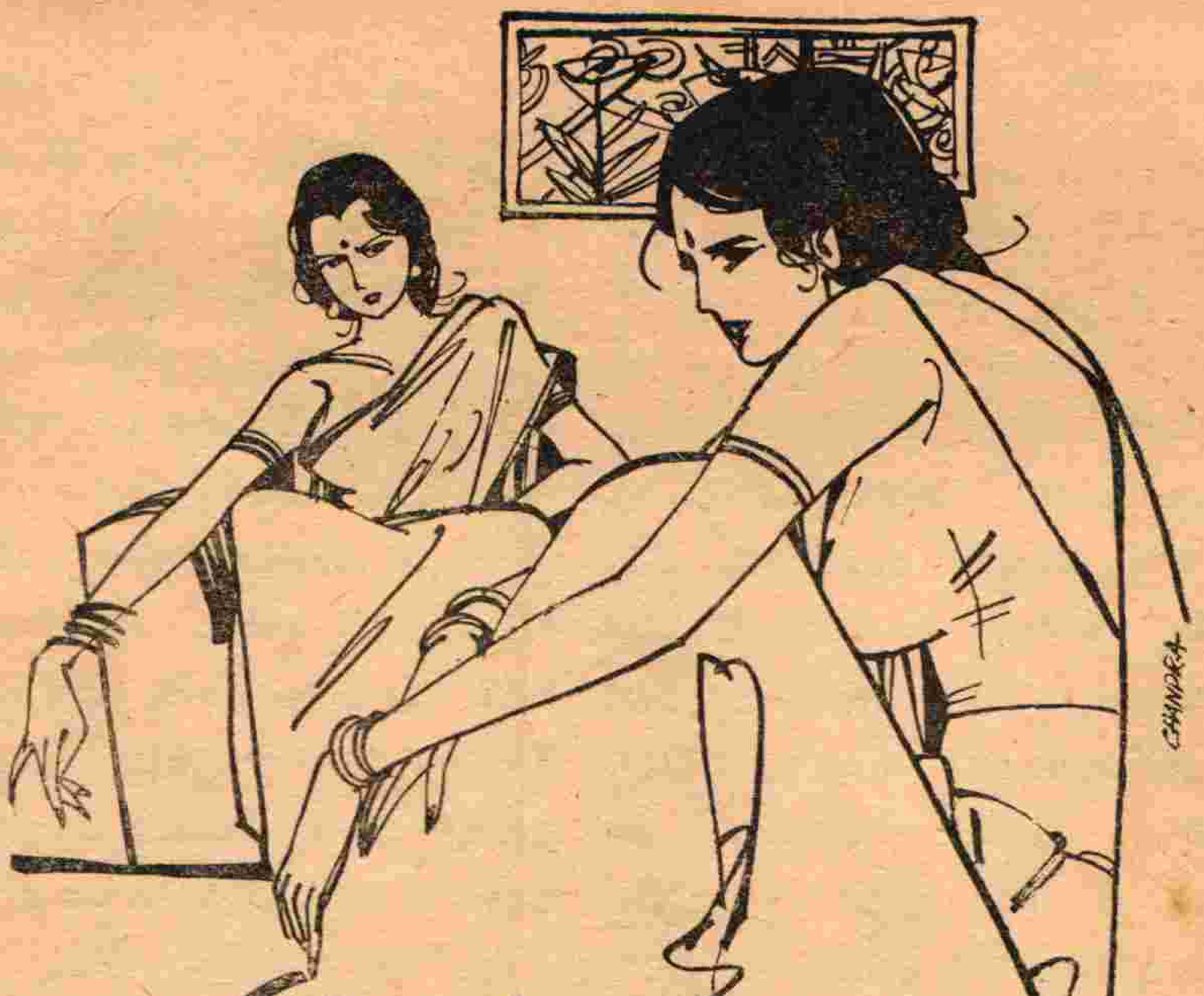

వ్యక్తిత్వం లేని మనిషి

పి.వి.బి. శ్రీరామమూర్తి

ట్రెయిన్ కదిలి వేగాన్ని పుంజుకోబోతున్నా, తను తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలని ఏకరువుపెట్టే బామ్మ జ్ఞాపకానికి వచ్చిన సుశీల తనలో నవ్వుకుంది.

'ఆవకాయ జాడీలో తడిచేతులు పెట్టకు- చెంచాతో తీసుకో. ఉదయంపూట పెరుగు వేసుకో- రాత్రిపూట మాత్రం వేడిపాలు వేసుకుంటూండు; ఏపూటకాపూటే చారెడు బియ్యం కడిగి స్టవ్‌మీద పడేసుకో. నువ్వు నీ పని చూసుకునే లోపల అదే ఉడికిపోతుంది; పడుకోబోయేముందు ఆ భగవంతుణ్ణి తలచుకుని పడుకో- మరే పాడు కలలూ రావు; ఒంట్లో నలతగా ఉంటే ఓ కార్డు ముక్క వ్రాసి పడేసెయ్- అశ్రద్ధ చెయ్యకు. ఫస్టుపోయాక నే వస్తాలే. ఉజ్జోగంలో చేరిన వెంటనే ఓ కారూడు ముక్క రాసి పడెయ్యవే అమ్మలూ! ఎప్పుడూ ఒఖర్తివే ఉండలేదు. ఎలా

ఉంటావో ఏమో. ఎవరితోనూ పేచీలు పెట్టుకోకుస్మీ. ఎందుకొచ్చినుజ్జోగమో, ఖర్మ..... దిగినప్పుడు సామాన్లన్నీ జాగ్రత్తగా చూస్కో...మరి ఉంటా...'' ట్రెయిన్ ఫర్లాంగుదూరం దాటిపోతున్నా బామ్మ ఇంకా ఏవో హెచ్చరిస్తూనే ఉంది. 'బామ్మ దృష్టిలో ఇంకా తను చిన్న పిల్ల. తనకింకా ఏం తెలియదు.' నవ్వొచ్చింది సుశీలకు. ఇంతవరకూ నిజానికి ఇంతదూరం ఒంటరిగా వెళ్ళలేదెప్పుడూ. తను పుట్టిందీ పెరిగిందీ ఈ ఊర్లో నే. ఇంట్లో తనొక్కర్తే ఆడపిల్లవటం చేత తల్లికీ, తండ్రికీ, అన్నదమ్ములకీ అందరికీ తనంటే ముద్దే. అందుకే తనకేమాత్రం బాగులేకపోయినా, ఒళ్ళువేడిచేసినా ఇంటిల్లిపాదీ బెంబేలెత్తిపోతుంటారు. బామ్మసంగతి వేరే చెప్పనే అక్కర్లేదు. అలాటి వాతావరణానికి దూరమై ఇప్పుడు కొత్త వాతావరణంలో ప్రవేశించబోతోంది. అందులో ఓ బాధ్యత గల ఉపాధ్యాయినిగా భవిష్యజ్జీవితం! మగపిల్లలూ- ఆడపిల్లలూ తెలిసీ తెలియని వయసులో గిల్లికజ్జాలు తెచ్చుకుని అమాయికంగా అప్పుడే కొట్లాడుకోవటం మళ్ళీ వెంటనే కలిసిపోవటం, వాళ్ళ తగువుల్ని తను తీర్చబోవటం- ఇదంతా తలచుకుంటే అదోరకమైన వింత అనుభూతి కలిగింది సుశీలకి. ఇన్నాళ్లూ తను మాష్టారు క్లాసులో పాఠం చెప్తోంటే సీరియస్‌గా పాఠం వింటున్న ఆ ప్రక్క అమ్మాయిని మెల్లగా గిల్లటం మళ్ళీ ఏమీ ఎరగనట్లు పాఠం వింటున్నట్లు నటించటం- అల్లరిచేసే అబ్బాయిల్ని ఏడిపించటం, వాళ్ళకి ఆంజనేయరావ్ అనీ, మిష్టర్ సుగ్రీవ్ అని టైటిల్స్ తగిలించటం- ఇవన్నీ సుశీలకి ఒకొక్కటి జ్ఞాపకం రాసాగాయి. ఇకపై తనా పనులు మాని, అలా ప్రవర్తించేవాళ్ళని హెచ్చరిస్తూ బుద్ధిగా చదువుకోండి' అని నీతులు బోధించటం- ఇంతలోనే ఎంత పెరిగిపోతోంది తను?

మరోసారి నవ్వుకుంది సుశీల.

ట్రెయిన్ జోరుగా పోతోంది!

కిటికీలోంచి కనిపించే పచ్చని పైరుల్నీ... అక్కడక్కడ కనిపించే అందమైన చెరువుల్నీ... ఆ చెరువుల నిండా కనిపించే తెల్లతామరల్నీ చూస్తోంది. చల్లనిగాలి వచ్చి చెంపలని తాకుతోంది. గాలికి ఫాలభాగంపై ముంగురులు అలవోకగా నాట్యం చేస్తున్నై. వాటిని సర్దుకుంటూ అలానే చూస్తున్న సుశీలకి నెలరోజులక్రితం జరిగిన సంఘటన గుర్తుకొచ్చి మనసును వికలం చేసింది. ఎంత మరచిపోదామనుకున్నా ఆ విషయం మరచిపోలేకుండా ఉంది.

నెలరోజుల క్రితం ఓ రోజు—

"కంగ్రాట్యులేషన్స్ సుశీలాదేవి

గారూ !" అనుకుంటూ హడావుడిగా పేపరుపట్టుకుని సుకుమారూ, అతని చెల్లెలు సువర్చల వచ్చారు.

"రిజల్ట్స్ వచ్చేశాయా ?" గాభరాగా పరుగెత్తి సుకుమార్ చేతిలో పేపరందు కుంది సుశీల.

"మరెందుకండీ చూడటం ? మీ నంబరు ఫస్టుక్లాసులో ఉంటుంటే... ఇదిగో... ఈవిడ నంబరు థర్డుక్లాసులో ఏడుస్తోంది. ఈవిడిక్కడ ఏడుస్తోంది." అంటూ చెల్లెలి బుర్రమీద చిన్న మొట్టి కాయ పెట్టాడు సుకుమార్.

"నేనేం ఏడవలేదోయ్. సుశీ, అన్నయ్యవన్నీ అబద్ధాలే. ఆ(...మరి నీ ఫస్ట్‌క్లాసు పార్టీ ఎప్పుడోయ్?" అని అంది సువర్చల. సుశీల సంతోషంతో బామ్మకీ, తల్లికీ తను ఫస్టుక్లాసులో పాసయినట్టు చెప్పి, ఇంకా నిలబడే ఉన్న సుకుమార్‌నీ, సువర్చలనీ చూసి, "సారీ ఫ్రండ్సు... క్షమించండి. మీరు నిల్చునే ఉండిపోయారు," అంటూ రెండు కుర్చీలు వేసి యిద్దర్నీ కూర్చో మని ఎదురుగా ఉన్న స్టూల్‌మీద తనూ కూర్చుంది.

"అమ్మాయిగార్లూ, తమరింక చిలిపి చేష్టలు మాని పిల్లల్ని కొంచెం మంచి వాళ్లని తయారు చెయ్యండి." ఇద్దర్నీ చూస్తూ అన్నాడు సుకుమార్. సుశీల కొంటెగా వెక్కిరించింది.

సుశీల తల్లి ఆపిల్‌పండు ముక్కల్ని ప్లేటుతో తెచ్చి ప్లేటును టేబిలుమీద పెట్టింది. ఆ తరువాత డ్రింక్సు తెచ్చి అందించింది. అప్పుడే మరో ముగ్గురు స్నేహితులు వికసించిన మల్లెపువ్వుల్లా వచ్చారక్కడికి. తమ వర్గంలో వారంతా మంచి రేంకులో పాసయినందుకు సంతో షిస్తూ, మధ్య మధ్య లెక్చరర్లని ఏడిపించే సంఘటనలు, సరదాకి చేసిన వాకౌట్లు, చిరు సమ్మెలు అందులో వాళ్ల నాయ కత్వాలూ... వాటిగురించి తల్చుకుంటూ నవ్వుకుని ఆ జీవితం మరి రాదని, జీవితం ఇకపై మరో క్రొత్త మలుపు తిరగబోతోందని మాటాడుకుని మరో అరగంట తరువాత అందరూ వెళ్ళి పోయారు. తరువాత గదిలో పుస్తకం చదువుకుంటున్న సురేష్ దగ్గరకి వచ్చి సంతోషంగా "మామయ్యా ! నేను ఫస్ట్ క్లాసులో పాసయాను తెలుసా !" అని గర్వంగా చెప్పుకుంది.

"ఆ... అంతా చూస్తున్నాగా !' అని అదోలా చూశాడు. 'కంగ్రాట్యు లేషన్స్' అని చాల సంతోషంగా చెప్తా డనుకుని సురేష్‌నుంచి అలాటి సమా ధానం విన్న సుశీలకు పొంగే పాలమీద నీళ్ళు చిల్లినట్లుగా అయిపోయింది.

కోపంతో ముఖం ముడుచుకుని, "ఛీ, కంగ్రాట్స్ చెయ్యటం కనీస సభ్యత అని కూడా తెలియని నీలాటి వాళ్లకి చెప్పటం నాదే పొరపాటు" అంది.

"నే చెప్పకపోతేనేం ? కంగ్రాట్స్

చెయ్యటానికి, వెర్రివేషాలెయ్యటానికి నీకు బోలెడంతమంది ఉన్నారుగా'' అన్నాడు.

"అంటే వాళ్ళంతా పోకిరీవాళ్ళ నేనా నీ ఉద్దేశ్యం ?''

''అని నేననలేదుగా !''

"అలాగని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. నీ మాటలు చెప్తున్నాయి."

''మనసులో భావాలనిబట్టే అనుమానాలు వస్తుంటాయ్. నన్నేం చెయ్యమంటావ్."

"మామయ్యా ! నీ అభిప్రాయం సూటిగా చెప్పరాదూ ?'' అప్పటికే అతడి మాటలు శూలాల్లా గుచ్చుకుంటున్న సుశీల అంది.

"పదిమంది మగాళ్ళముందు పగలబడి నవ్వే ఆడవాళ్ళంటే నాకసహ్యం!"

సుశీలకు సంతోషంగా ఉన్న మనసంతా వికలమై ఒక్కసారిగా చెప్పరాని కోపం వచ్చింది.

''అలాగనుకునే మగమహారాజులంటే నాకు పరమ అసహ్యం,'' అని జోరుగా వెనక్కి తిరిగిపోతుండగా "అదే నీ గర్వం... అహంకారం... ఒకనాటికి అదే నిన్ను నాశనం చేస్తుంది !''

"అదేదైనా అది నా వ్యక్తిత్వం... అదొకరికోసం మాత్రం చంపుకోను," అంది.

"నీకో వ్యక్తిత్వంకూడా ఏడిసిందీ?" ఛీత్కారంగా క్షుద్రజంతువును చూసిన మృగరాజులా చూసాడు సురేష్. సురేష్ అన్న ఒక్కొక్కమాట సుశీలను ముక్కలు ముక్కలుగా కోస్తున్నట్లుగ బాధించింది. పిండారబోసినట్లు వెండిలాగా మెరిసిపోయే వెన్నెలనిండా దట్టమైన మేఘాలు ఆవరించి కుంభవృష్టిగా కురిసినట్లు సుశీల ముఖంలో సంతోషం అంతా పటాపంచలైపోయి కళ్లనుండి ఏకధారగా కన్నీళ్ళు కురవసాగాయి. మనసును ముద్దగా చేసి దానిమీద ఎవరో గుద్దుతున్నట్లుగా అనిపించింది సుశీలకి. దిండులో తల దూర్చుకొని వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది. తల ఎగిరిపోయేటంతగా తలపోటు ప్రారంభమయి, అలాగే ప్రక్కపై ఒరిగిపోయింది రెక్కలుకోసి పడేసిన పక్షిలా. ఆ రోజు రాత్రి భోజనం కూడా చెయ్యాలనిపించలేదు సుశీలకి.

ఆవేళనుంచి ఆ సంఘటన జ్ఞాపకం వచ్చినపుడల్లా హృదయంలోంచి అదో విధమైన బాధ, ఆవేదన, ఆందోళన. ఇప్పుడు మళ్ళీ అదే విషయం జ్ఞాపకం వచ్చి మనసును కలవరపరిచింది." నిజమేనేమో! మామయ్య అన్న మాటలో కూడా యదార్థం లేకపోలేదేమో... వయసు పెరుగుతున్నా...వయసుతో మనిషి పెరుగుతున్నా తనింకా చిన్నపిల్లలా అల్లరిచేస్తూ...పదిమందితో ఆడా-మగా భేదం లేకుండా నవ్వటం... ఇదంతా తన తప్పేనేమో!" అనిపించిన సుశీలకి ఆ అభిప్రాయాలనూ, ఆలోచన

లనూ నెట్టుకుంటూ మళ్ళీ యిలా అనిపించింది. "అయినా తనేం కాని పనిచేసింది? మామయ్య దృష్టిలో ఆడపిల్లలు చదువుకోవటం ... హాయిగా ఆనందంగా గడపటం కూడా నేరాలేనేమో! అలాగనుకున్న వాళ్లంతా వ్యక్తిత్వం లేని వాళ్లే అవుతారేమో మామయ్య దృష్టికి.'' ఆలోచిస్తుంటే సుశీలకి సురేష్‌పై మరింత అసహ్యం కలుగుతోంది. అలాగ సుశీలచుట్టూ ఈగల్లా ముసురుకున్న అర్థం లేని ఆలోచనలు బ్రైన్ కుదుపుతో చెల్లాచెదురయ్యాయ్.

*   *   *

సుజాతతో ఆరు మాసాలుగా కలసి ఉన్నా...ఆమె మనస్తత్వం మాత్రం అంతుబట్టలేదు సుశీలకి. ఏదో పుస్తకం చదువుకుంటున్న సుజాతనే తదేకంగా చూస్తూ ఆలోచించసాగింది సుశీల. తన మిత్రుల్లో ఎవరేనా మానసికంగా బాధపడుతున్నపుడు తన మాటల్తో

వాళ్ళు వాళ్ల బాధలని మరచిపోయేట్టు చేయటం సుశీలకి అలవాటు. అలాటిది ఎన్నిసార్లు ప్రయత్నించినా సుజాత మాత్రం పర్వతంలాగా చలనం లేకుండా కనిపిస్తుంది. 'ఇవేళలాగైనా సుజాతని పూర్తిగా తెలుసుకోవాలని' ప్రక్కమీది నుంచి లేచి వెళ్ళి, సుజాత చదువుతున్న పుస్తకాన్ని చేతుల్లోంచి లాక్కొని ఆమె మెడచుట్టూ చేతులు వేసి కళ్ల లోకి తొంగిచూసింది సుశీల.

"ప్చ్. సుశీ... ప్లీజ్ ... డోంట్ డిస్టర్బ్ మీ."

"నువ్వు కొట్టు, తిట్టు – ఏమైనా చేసుకో. కాని – నా ప్రశ్నలకి మాత్రం ఇవాళ సమాధానం చెప్పి తీరాలి?" అని లేచి సుజాత ముందున్న టేబిల్‌మీద కూర్చుంది సుశీల. సుజాత సుశీలవేపు సీరియస్‌గా చూసి "నువ్వేం ప్రశ్నించనక్కర్లేదు ... నేనేం సమాధానాలు చెప్పనవసరం లేదు. అనవసరంగా నన్ను బాధపెట్టక, నా పుస్తకం నా కిచ్చేయ్. ఇలాగయితే నేను వేరే గది చూసుకోక తప్పదు," అంది. ఆ మాటలు చాలా పరుషంగానే అన్నా వాటిని లెక్కచెయ్యలేదు సుశీల.

"సుజా! నేను ముందే చెప్పా. నువ్వేం చేసినా నేనడిగిన వాటికి సమాధానం చెప్పిందాకా నిన్ను విడిచి పెట్టను," అంది.

"నాకు కోపం తెప్పించకు సుశీలా! నన్ను విసుగెత్తించక ఆ పుస్తకం ఇలా పడేయ్." ఆ మాటలకి సుశీలకి ఆత్మాభిమానం దెబ్బతిన్నట్లయింది. బ్రతిమాలుతున్నకొద్దీ సుజాత మరీ మొండికెత్తటం సుశీలకి చిరాకనిపించింది.

"అంతేనా?" సూటిగా కళ్లల్లోకి చూస్తూ అంది.

"అంతే." ముఖం దించుకుని అంది సుజాత. విసురుగా పుస్తకం ఇచ్చేసింది సుశీల. సుశీల చేతిలోంచి పుస్తకం అందుకున్న సుజాతకి సుశీల ముఖం అవమానంతో ఎర్రబారటం...కళ్ళపై సన్నని నీటితెరలు నాట్యం చెయ్యటం కనిపించి మనసు కొంచెం చలించింది. అయినా ఖాతరు చెయ్యక పుస్తకం చదువుకోవటంలో లీనమయిపోయింది. పేజీలు తిరగబడిపోతున్నా.. దానిలో అక్షరాలు కనిపించక ... సుశీలతో పరిచయం ...... సుశీల చలాకీతనం...తనని అనేకసార్లు నవ్వించటానికి ప్రయత్నించటం ... ఇదంతా ఒక్కొక్కటి కళ్లముందు కనిపిస్తుంటే ఒక్కసారిగా సుశీలపై అనుకోని అభిమానం ఆవరించుకుని, సుశీల మనసుకి కష్టం కలిగించినందుకు తననోసారి తిట్టుకుని, పుస్తకాన్ని మూసి టేబిల్ మీద విసిరేసి భారంగా కళ్ళు మూసుకుంది.

సుశీల వేయబోయే ప్రశ్నలేమిటో సుజాతకు తెలుసు. అయితే వాటికి

సమాధానం 'ఎలా చెప్పాలో' ఆలో చిస్తోంది సుజాత. సుజాత ఉద్యో గంలో చేరి అప్పుడే నాలుగు సంవత్స రాలు గడిచిపోయాయి.

ఈ నాలుగు సంవత్సరాలూ తను ఒంటరిగానే గడిపింది. జీవితమంతా ఎడారిలా కనిపిస్తోంది. ఇంతకాలం తనని అర్థంచేసుకోలేని మగ టీచర్ల ముందు పనిచేస్తూ ... వాళ్లు కట్ చేసే జోకులూ...వేసే విసుర్లూ వినీ విననట్లు ఊరుకుంటున్నా...ఒక్కోసారి చెప్ప రాని నిరాశ...నిస్పృహ..తన నావరించి 'తనెందు కింకా బ్రతుకుతున్నది?' అనే ప్రశ్న జనించి జీవితంమీద పూర్తిగా రోత కలుగుతున్న సమయంలో సుశీల పరిచయంకావటం, సుశీల చలాకీతనంతో ... బయటకు కనిపించకపోయినా, తనలో ఎంతగానో మార్పు రావటం జరిగినా, ఇంకా సుశీలని దూరంగా ఉంచటం సమంజసంగా కనిపించలేదు సుజాతకి. మంటలు రేకెత్తే తన మనో గాయానికి చల్లని ఔషధంలా సుజాతకి కన్పించింది సుశీల. ఆలో చిస్తుండగానే రాత్రి తొమ్మిదయి పోయింది. సుజాత కుర్చీలోంచి లేచి మంచంమీద పడుకున్న సుశీల ప్రక్కగా కూర్చుని "సుశీలా, తొమ్మి దయిపోయింది. లే భోజనానికి," అంది.

"నేను భోజనం చేయను. నాకు ఆకలిలేదు." విసురుగా ప్రక్కకి తిరిగిపోయింది సుశీల.

"లేచి కొంచెం మజ్జిగ అన్నం తిను. లేకపోతే వొంటి కనారోగ్యం."

"నా సంగతి నాకు తెలుసు. నువ్వు భోజనం చెయ్"

"ప్లీజ్. కొంచెం తిని పడుకో." సుజాత మరికొంచెం బ్రతిమాలింది.

"నన్ను నిద్రపోనీ...అనవసరంగా డిస్టర్బ్‌చేసి విసుగెత్తించకు" అంది సుశీల.

"నా మాటలు నాకే అప్పు గిస్తున్నావని తెలుసు సుశీ. క్షమించు. నీ మనసుకి కష్టం కలిగించాను."

"నువ్వేం నాకు కష్టం కలిగించలేదు. వయసు పెరుగుతున్నా, ఆరేళ్ల పిల్లలా ఆట్లాడి మాటలు పడటం నా కల వాటేలే." అని బోర్లా పడుకుంది సుశీల.

"పిచ్చి సుశీ, నీలో ఎంత కొంటె తనం ఉందో అంత కోమలత్వం ఉంది. నీకుకూడా కష్టం కలిగించిన నేను నిజంగా ఫూల్నే. లే. నువ్వేమడిగినా సమాధానం చెప్తా. నువ్వడగని వాటి గురించి కూడా చెపుతాను. లేచి భోజనం చెయ్ ముందు," అని సుశీ లని లేపి కూర్చుండబెట్టింది.

"నాకోసం నువు కష్టపడ నవసరం లేదు. నాచేత భోజనం చేయించటంకోసం చెప్పదలచుకో నవసరంలేదు," అని

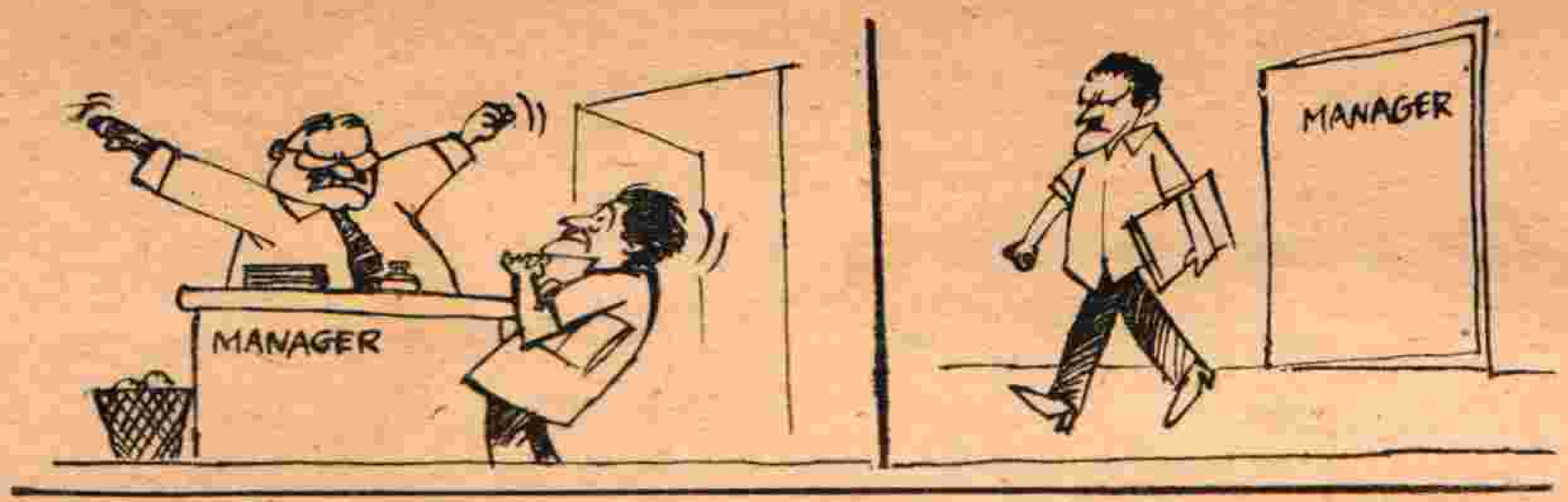

అయిష్టంగా లేవబోయింది. సుశీల భుజాలని రెండు చేతుల్తో పట్టుకుని ఆమె కళ్ళలోకి చూసి "లేదు సుశీ, నువ్వు వినకపోయినా చెప్పదలచుకున్నాను. ఇన్నాళ్లూ నీలా దగ్గరచేరి అడిగే ఆత్మీయులకోసం అలమటించిపోయాను. నేను కోరుకునే ఆత్మీయత నీలో ఉన్నా నిన్నర్థంచేసుకోలేకపోయాను. ఇవాళ నీ దగ్గరేదీ దాచను" అంటూ కళ్లొత్తుకుంది సుజాత. సూర్యరశ్మికి కరిగిపోయిన మంచులా సుశీల మనసు కరిగిపోయింది. తరువాత ఇద్దరూ మౌనంగా భోజనం ముగించి లేచారు.

"సుశీ, ఇలా కూర్చో." మంచం మీద మఠం వేసుకుని చెంపకు చెయ్యి ఆనించుకుని కూర్చుంది సుజాత. సుశీల ముందు కుర్చీలో కూర్చుంది. అయిదు నిమిషాలు వారిముందు మౌనం నాట్యం చేసింది.

"సుశీ, నాది పాత కథే. నా కథ విన్నాక నన్నసహ్యించుకోవు కదూ?" కళ్ళలోకి చూసి అడిగింది సుశీలని.

అసహ్యించుకునేటంత సంకుచితత్వం నాకు లేదని తెలియదా?" ఎదురు ప్రశ్న వేసింది సుశీల.

"తెలుసు. అందుకే నీకు చెప్పదలచుకున్నాను. కోరికలు వెర్రితలలు వేస్తున్న యౌవ్వనపు తొలిరోజుల్లో నేనో అబ్బాయిని ప్రేమించాను. అతన్ని నేను పూర్తిగా అర్థంచేసుకున్నాననే భ్రమలోపడి అతణ్ణే నా సర్వస్వంగా భావించి... స్త్రీకి యేది ముఖ్యమో అది పోగొట్టుకున్నాను, అతని మాటల గారడీలో పడి. అదంతా కాలేజీలో చదువుతుండగా జరిగిన కథ. కాలేజీ చదువులు ముగియటంతో అతను నాకు దూరమయాడు. తరువాత ఓ రోజు పిడుగులాంటి ఉత్తరం. 'తన ఇష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయం లేకుండా తన పెళ్ళి తన మేనకోడలుతో కుదిరిపోయినట్లు...తప్పని పరిస్థితులలో తన వివాహం జరగనున్నట్లు, తనను పూర్తిగా మరిచిపోయి ఇంకొకరితో నన్ను సుఖంగా బ్రతకమనటం' — ఇదీ ఆ ఉత్తరంలో సారాంశం. ఆ రోజే జీవితంమీదా, నామీద నాకు అసహ్యంవేసింది. అయినా-ప్రాణం మీద తీపిచేత ఇంకా ఇలా అందరిచేతా మాటలు పడుతూ బ్రతుకుతున్నాను." అంటున్న సుజాత కళ్లు వర్షించాయి.

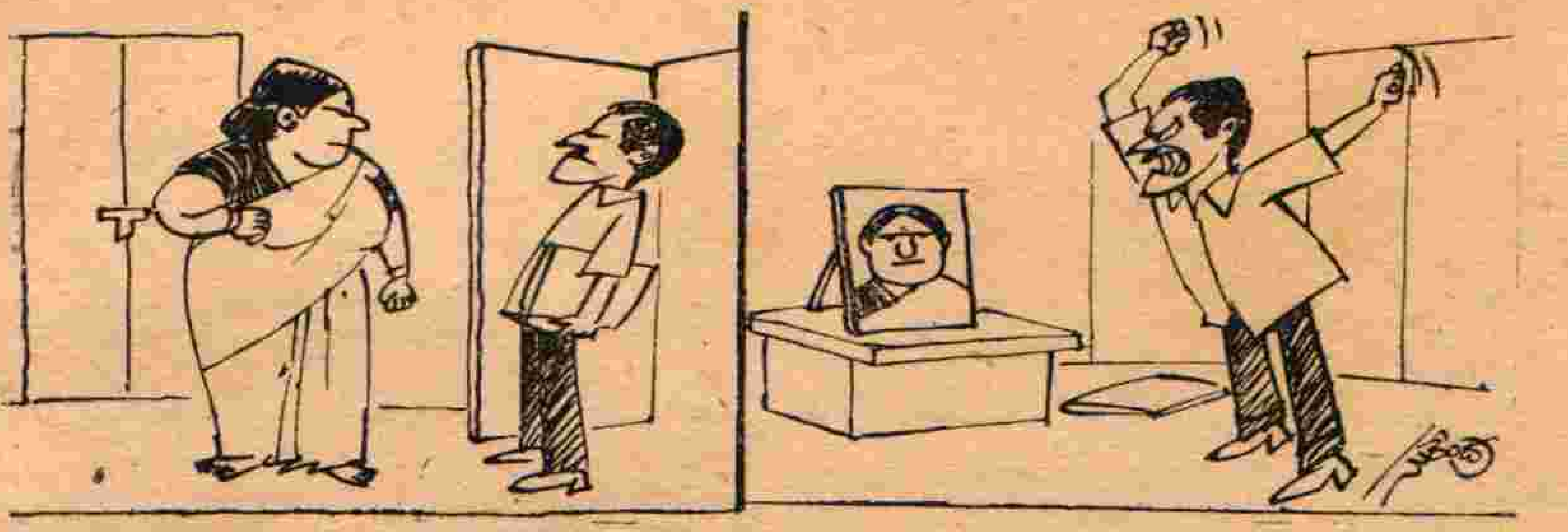

"సుజా! నన్ను క్షమించు సుజా. నీ కనవసరంగా కష్టం కలిగించాను" అని తల దించుకుంది సుశీల.

"లేదు సుశీ. నా మనసు కిప్పుడు నిజంగా తృప్తి లభించింది. ఇన్నాళ్ళకు నీలాటి స్నేహితురాలు దొరికినందుకు, నన్నర్థం చేసుకున్నందుకు," అంది సుజాత. అక్కణ్ణించి లేచి వెళ్ళి సూట్ కేస్ తెరిచి డైరీ తీసుకొచ్చింది. అందులోంచి ఓ ఫోటోని తీసి సుశీల కందించింది చూడమని. సుజాత చేతుల్లోంచి ఫోటోని అందుకుని చూస్తున్న సుశీలకి తల తిరిగినట్లయింది.

"ఎంత దగా! ఎంత మోసం!" నోరు దాటి వస్తున్న మాటలను ఆపి మునిపంటితో క్రింది పెదవిని గట్టిగా నొక్కింది.

"నువ్వు 'విజయవాడ'లో చదువుకున్నావా సుజా!" సంశయంగా అంది సుశీల.

"అవును,ఏం? ఇతను నీకు తెలుసా?" ఆత్రుతగా అడిగింది సుజాత. తెలుసు అని చెప్పటానికి సిగ్గనిపించి సుశీల మౌనంగా ఊరుకుంది. తరువాత కొంచెంసేపు గడిచాక "సుజా! నీ కన్యాయం జరగకుండా చేసే పూచీ నాది. ఆ బాధ్యత నామీద వేసుకుంటున్నాను." అది తనకు సాధ్యమో, అసాధ్యమో అనికూడా ఆలోచించకుండా అనేసింది సుశీల.

"సుశీ ఏమిటి నువ్వు చేసేది? అంతా ఏనాడో జరిగిపోయింది. ఇతనిని గురించి నీకు తెలిసినా సాటి స్త్రీ సంసారంలో చిచ్చుపెట్టడం ధర్మం గాదు." గాభరాగా అంది సుజాత.

"ఎలా చెయ్యాలో నాకు తెలుసు సుజాతా. నువ్వేం భయపడనవసరం లేదు" అంది.

ఆ రాత్రి సుశీలకి నిద్రపట్టలేదు. సుజాతకి కూడా ఎంతోసేపు నిద్ర పట్టలేదు. కాని...తన కాలేజీ విషయాలు...ఆవేశంతో చేసుకున్న నిర్ణయాలు సుశీలతో చెపుతూ అలా నిద్రలోకి ఒరిగిపోయింది. సుజాత పడుకుందని గమనించి సుశీల లేచి కూర్చుని ప్రక్కగదిలోనికి వెళ్లి టేబిల్ లైట్ వేసింది. పుస్తకంలోంచి

తెల్లకాగితాన్ని చించి ఉత్తరం వ్రాయటం ప్రారంభించింది.

"మామయ్యా!

నానుంచి ఉత్తరం వచ్చిందంటే నీ కాశ్చర్యంగా ఉంది కదూ? నువ్వు నాకు చాలసార్లు కాలేజీ చదువుకునే రోజుల్లో ఉత్తరాలు వ్రాసినా వాటికి జవాబు లివ్వాలని అనిపించలేదు. కాని—ఇవాళ నీనుండి ఉత్తరం లేకుండానే నేను నీకు ఉత్తరం వ్రాయటం ఆశ్చర్యం కలిగించ వచ్చు. చూడు మామయ్యా! నే నుద్యోగంలో చేరి ఆరు మాసాలు దాటి పోతున్నా పరిస్థితులు...సంఘటనలు నిన్ను మరిపింపచేస్తాయనుకున్నాను. నువ్వన్న మాటలని మరిచిపోవా లను కున్నాను. కాని - నేనెంత మరిచిపోవా లనుకుంటున్నానో నువ్వంత జ్ఞాపకం వస్తున్నావ్. ఇన్నాళ్లూ నా పెళ్ళి విషయం నాకో సమస్యగా కనిపించేది. అభిప్రాయాలు కుదరని నీతో అమ్మా నాన్నా నా పెళ్ళి నిర్ణయిస్తుంటే నిన్ను పెళ్ళిచేసుకోవటం నా కిష్టంలేదని చెప్పటం ఎలాగో తెలియక ఇంతకాలం సతమతమయాను. ఇప్పుడు నా సమ స్యకి పరిష్కారమార్గం కనిపించింది. మామయ్యా! గాభరాపడుతున్నావు కదూ? ఫరవాలేదు చదువు ... నువ్వు కాలేజీ చదువుతున్న రోజుల్లో 'సుజాత' అని నీకో మంచి స్నేహితురాలుండటం, నీవు మరిచిపోలేవనుకుంటాను. ఆ అమాయకురాలికి ఆశలు రేపి, అర చేతిలో స్వర్గం చూపి నరకకూపంలో తొయ్యటం కూడా గుర్తుందనుకుంటాను. ఇప్పుడు 'నేను, ఆమె ఒకే దగ్గర పని చేస్తూ ఒకే గదిలో ఉంటున్నాం' — అని చదువుతున్నపుడు నీకు తల తిరిగి పోతుందనుకుంటాను. నీవల్ల తన జీవితం నాశనం అయినందుకు మాన సికంగా చనిపోయి బ్రతుకుతోందిక్కడ. ఒక్కసారి నిండు మనసుతో నువ్వాలో చించలేదా మామయ్యా!...నువ్వు చేసిన పని ఎంత మోసమైనదో ఒక్కసారి ఆలోచించలేకపోయావా? ఎదుటి వ్యక్తిని గూర్చి అనవసరంగా అన్ని మాటలన గలిగిన నువ్వు ... నీ గురించి ... నీ చరిత్ర గురించి ఒక్కసారి కూడా ఆలోచించనే లేదా? ఒక ఆడదాన్ని హింసించి ఆ ఉసురు పోసుకుని నువ్వేం సుఖపడగలవు? నాకు వ్యక్తిత్వం లేదని...మగరాయళ్ళతో వెర్రి వెర్రి వేషాలు వేస్తున్నానని...ఆ రోజు అన్ని మాటలన్నావు కదా? నేనే మగవాణ్ణి మోసగించలేదే? మభ్యపెట్టి మోహ పాశంతో బంధించి నాతో తిప్పుకోలేదే? ఇప్పుడు చెప్పు మామయ్యా 'వ్యక్తిత్వం లేని మనిషి ఎవరో?' ఎదుటి మనిషిని అనబోయేముందు మన గురించి కూడా మనం ఆలోచించుకోవటం మంచిది మామయ్యా?

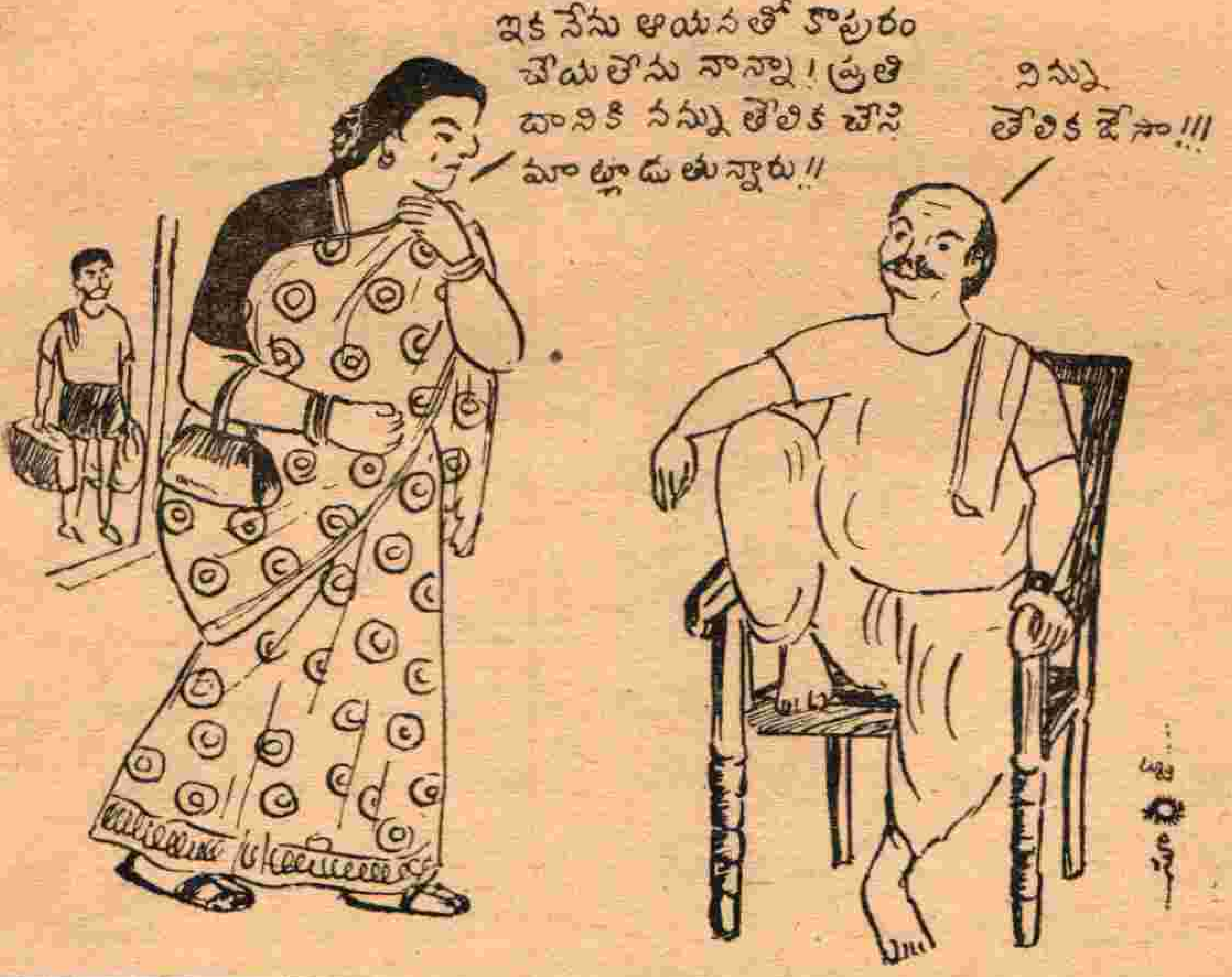

సరే, ఆ విషయాల్ని విడిచిపెట్టు. మనసంగతులెలాఉన్నా...యిప్పటికైనా ...పశ్చాత్తాపంతో సుజాతకి న్యాయం చేకూర్చగలవని నమ్ముతున్నాను. ఈ ఉత్తరంతోపాటే అమ్మమ్మకి, తాతయ్యకీ, అమ్మా నాన్నలకీ ఈ విషయంలో ఉత్తరాలు వ్రాసి పోస్టు చేస్తున్నాను. నాకు వేరే సంబంధం చూడవలసిందిగా కూడా నాన్నగారికి వ్రాస్తున్నాను. సంబంధం కుదిరితే నా పెళ్ళి... దైవశాత్తు నాకు దగ్గరయిన సుజాతతో నీ పెళ్ళీ ఒకే చోట జరిగే ఏర్పాట్లు కూడా చేస్తే చాల సంతోషం...

టాటా మామయ్యా!

వెంటనే నీనుంచి మంచి ఉత్తరం కోసం నిరీక్షిస్తున్న

నీ మేనకోడలు

సుశీల."

ఉత్తరం వ్రాయటం ముగించి సంతృప్తిగా నిట్టూర్చింది సుశీల.